

Силабус курсу:

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ (ЛІТЕРАТУРНІ НАПРЯМИ ТА СТИЛІ)

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта. Українська мова та література»
Рік підготовки:	4
Семестр викладання:	весінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Доктор філологічних наук, професор Пустовіт Валерія Юріївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

Професор кафедри української філології та журналістики

посада

pust18@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-263-26-49

телефон

Viber за номером

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач практичних занять:

Токар Наталія Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

Старший викладач кафедри української філології та журналістики

посада

tokar@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-095-628-04-54

телефон

Viber за номером

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

- Цілі вивчення курсу:** Дисципліна "Теорія літератури (літературні напрями та стилі) покликана до формування теоретичних основ філологічних знань, зокрема вивчення основних літературознавчих понять, ознайомлення з елементами форми та змісту твору, формування уявлення про роди, жанри, стилі, художні засоби літератури, засвоєння навичок літературознавчого аналізу художнього тексту, забезпечення розуміння закономірностей та особливостей літературного процесу, його тенденцій і явищ.
- Результати навчання:** Знати: зв'язок теорії літератури з іншими науками; основні етапи розвитку літературознавчої думки; елементи та чинники змісту й форми художнього твору; поділ літератури на роди, жанри, різновиди; стильову парадигму літературного процесу; особливості художніх засобів; основи віршування; специфіку методології літературознавчих досліджень.
Вміти: застосовувати літературознавчу термінологію під час аналізу художнього твору; визначати міждисциплінарні зв'язки теорії літератури як науки; виявляти обізнаність з історією розвитку літературознавчих вчень; визначати елементи форми й змісту художнього твору; окреслювати жанрові й стильові параметри тексту; аналізувати художні засоби; оперувати методологією літературознавчих досліджень.
- Передумови до початку вивчення:** Базові знання, отримані при вивченні дисциплін «Історія української літератури», «Історія світової літератури», «Вступ до літературознавства», "Стилістика», а також знання з психології та мистецтвознавства.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

1. Здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, співпрацювати з фахівцями інших галузей, адаптуватися в соціальному та професійному середовищі.
2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.
3. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Теорія літературного процесу.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Діалектика літературного розвитку. Антиномії раціональне / ірраціональне, свідоме / несвідоме, традиції / новаторство, зміст / форма, оптимізм / песимізм, політизація / аполітизм як бінарні опозиції літературного руху. Структура епохи в історії культури. Сюжет літературного напрямку. Проблема художнього методу (історія питання і сучасні полеміки). Метод і стиль	Участь в обговоренні
2.	Епохи романтичного (ірраціонального) спрямування.	денна 2/0/3 заочна 0,5/0/0,5	Середньовіччя, Бароко. Бароко як метод і стиль. Сентименталізм. Романтизм. Романтизм як метод і стиль. Спорідненість епох: домінанта ірраціонального, емоційного, суб'єктивного, внутрішнього, індивідуального. Романтизм як знакова епоха: філософія, концепція людини і естетика, поетика. Критерії для розмежування епох ірраціонального спрямування (етапи самоусвідомлення)	Участь в обговоренні
3.	Епохи раціонального спрямування	денна 2/0/3 заочна 0,5/0/0,5	Римська античність. Ренесанс. Класицизм. Класицизм як метод і стиль. Просвітництво. Реалізм. Реалізм як метод і стиль. Соціалістичний реалізм як епохи раціонального спрямування: домінанта раціонального (розумового), об'єктивного, соціального, суспільного. Класицизм як знакова епоха: Філософія, концепція людини, естетика, поетика. Становлення реалізму, полеміки про реалізм. Реалізм ХІХ століття і натуралізм як апогей його розвитку. Соціалістичний реалізм: відновлення нормативної естетики.	Участь в обговоренні Тести
4.	Модернізм як багатопланова категорія літературознавства	денна 2/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Історія поняття "модернізм". Ідеологічне підґрунтя розмежування накривове мистецтво модернізму і прогресивне мистецтво реалізму. Модернізмі декаденство, модернізм і авангард. Необхідність переоцінки літературного процесу в країнах колишнього Радянського Союзу в аспекті приналежності імен і явищ до модернізму. Модернізм як епоха. Модернізм як художній метод і стиль. Літературні напрями модернізму. Модернізм як опосередкований самовираз митця: органічна єдність суб'єктивного і об'єктивного, романтичного і реалістичного, ліричного епічного та драматичного. Психологічне підґрунтя реалізації модернізму в окремих художніх	Участь в обговоренні Тести Аналіз текстів

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			системах. Вплив філософії А.Шопенгауера, Ф.Ніцше, А.Бергсона, О.Шпенглера, екзистенціалістів на мистецтво модернізму.	
5.	Напрями і стилі модернізму.	денна 2/0/4 заочна 0/0/0,5	Символізм як продовження естетики романтизму. Відмінність. Проблема неоромантизму на рубежі XIX-XX століть, філософія і естетика символізму. Поетика (символ). Імпресіонізм і його взаємодія з символізмом. Імпресіонізм як стильовий рух у прозі	Участь в обговоренні Тести Аналіз текстів
6.	Експресіонізм, футуризм.	денна 2/0/4 заочна 0/0/0,5	Експресіонізм як художній метод, напрям, стиль. Психологія явища. Поетика (гіпербола, алегорія). Експресіонізм в українській і зарубіжній літературі. Полеміка з символізмом наступних літературних рухів: витоки, філософія, протистояння. Акмеїсти, скамандрити, неокласики тощо в їх протистоянні символізму, формування в процесі полеміки бінарної опозиції в структурі епохи Модернізму. Футуризм як найяскравіше явище в процесі "дегуманізації" мистецтва. Психологія і філософія явища. Естетика і поетика (актуалізація експерименту і слово-образ), футуризм і народне мистецтво. Примітивізм і футуризм. Національні форми перебігу.	Участь в обговоренні Тести Аналіз текстів
7.	Сюрреалізм та нові стилі в літературі XX ст.	денна 2/0/4 заочна 0/0/0,5	Сюрреалізм та екзистенціалізм. Психологія і філософія сюрреалізму, функція сновидінь. Міф і конструювання міфосвіту. Примітивізм і сюрреалізм. Метафора і її переростання в сюрреалістичне зображення. Стилi з додатком "нео": неоромантизм, неокласицизм, необароко, неореалізм тощо.	Участь в обговоренні Презентація
8.	Практика постмодернізму в українській літературі	денна 0/0/4 заочна 0/0/0,5	Основні ознаки постмодернізму, його специфіка в українській літературі. Симбіоз неоавангардизму та «котляревщини» у прозі Ю. Андруховича («Рекреації», «Московіада», «Перверзії»). Практика постмодерністської естетики в прозі В. Медведя, Є.Пашковського, О. Уляненка та ін. Концепція «феміністичної критики» у прозі Оксани Забужко («Інопланетянка», «Польові дослідження з українського сексу», «Я - Мілена»). Віртуальна своєрідність сучасної української літератури. Періодика про тенденції сучасної української літератури.	Участь в обговоренні Аналіз текстів Презентація

Рекомендована література

Базова:

1. Безпечний І. Теорія літератури. К., 2009.
2. Білоус П. Теорія літератури: навчальний посібник. К., 2013.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. К., 2005.
4. Насенко М. Українське літературознавство: Школи, напрями, тенденції. К., 1997.

Допоміжна:

5. Індивідуальні стилі українських письменників XIX – початку XX ст. Зб. наук. праць. К., 1987.
6. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К., 2007.
7. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс / За ред. Р. Гром'яка. Тернопіль, 2004.
8. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. 2-ге вид., доповнене. Львів, 2002.
9. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: Монографія. К., 2006.
10. Льницький М. Література українського відродження: напрями і течії в українській літературі 20-х – поч. 30-х рр. XX ст. Львів, 1994.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Теорія літератури» для студентів спеціальності «Українська мова і література». /Укл. Пустовіт В.Ю., Бондаренко Г.П. Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. 50с. друкована в електрон вигляді свідоцтво № 7647

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач вищої освіти може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести. Редагування текстів. Стилiстичний аналіз текстів	10/20
Презентація	20
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Під час виконання практичних завдань здобувач вищої освіти має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання студентів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
<i>Завдання і заняття:</i>	Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	На заняття студенти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись. Під час занять студенти: <ul style="list-style-type: none"> – не залишають аудиторію без дозволу викладача; – коректно поводяться між собою; – вільно висловлюють свої погляди; – не заважають викладачеві проводити заняття. Під час контролю знань студенти: <ul style="list-style-type: none"> – не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи); – не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії; – мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.